

Retouradres: Postbus 292, 2300 AG Leiden

Gemeenteraad van Leiden en van Leiderdorp
College van burgemeester en wethouders van Leiden
en van Leiderdorp
Gemeentesecretaris van Leiden en van Leiderdorp

Stadhuis Leiden
Postbus 292
2300 AG Leiden

Telefoon: 06 - 434 86 720
E-Mail: rekenkamer@leiden.nl

Datum: 14 september 2023
Onderwerp: Aankondiging onderzoek 'Onderwijshuisvesting'

Contactpersoon: Esther Loozen

Geachte leden van de raad, geacht college, geachte gemeentesecretaris van Leiden en van Leiderdorp,

Met deze brief informeren wij u over het onderzoek dat de Rekenkamercommissie Leiden & Leiderdorp (RKC) binnenkort start naar onderwijshuisvesting in uw gemeente. Wij hebben u eerder over dit onderzoek geïnformeerd in ons onderzoeksplan dat wij elk jaar samen met ons jaarverslag aan u toezenden.

Aanleiding onderzoek en achtergrond

Over de kwaliteit van de schoolgebouwen voor het primair en voortgezet onderwijs in Nederland bestaan veel zorgen. Goede onderwijshuisvesting is een van de randvoorwaarden voor kwalitatief goed onderwijs.

In het rapport naar aanleiding van het Interdepartementaal beleidsonderzoek Onderwijshuisvesting Funderend Onderwijs (IBO) uit 2021 werd geconstateerd dat veel gebouwen niet voldoen aan de maatschappelijke verwachtingen en vaak ook niet aan wettelijke eisen. Die eisen hebben onder andere te maken met de ventilatie. Het is al langer bekend dat een slecht binnenklimaat de leerprestaties en de gezondheid van leerlingen en personeelsleden negatief beïnvloedt. Door de coronacrisis is het belang van goede ventilatie extra onder de aandacht gekomen.

Verbetering van de schoolgebouwen is ook nodig om een bijdrage te leveren aan het bereiken van de klimaatdoelen. In het IBO-rapport wordt vastgesteld dat in het bestaande tempo de doelen met betrekking tot klimaat niet worden gehaald. Sinds het verschijnen van het rapport zijn er volgens betrokkenen bij het onderwijsveld nog weinig echte aanzetten tot verbetering geweest. In een brief van 25 november 2022 aan de Tweede Kamer stelden de PO-Raad, de VO-raad en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten dat er een programmatische versnelling nodig is bij de vervanging van het hoge en toenemende aantal verouderde inadequate schoolgebouwen.

In Leiden en Leiderdorp is, net als in andere gemeenten, onderwijshuisvesting een belangrijke post binnen de gemeentelijke uitgaven. Volgens de programmabegrotingen voor 2023 bedragen de netto lasten voor dit beleidsterrein in dat jaar in Leiden € 11,534 miljoen en in Leiderdorp € 2,127 miljoen. In de meerjarenbegrotingen van beide gemeenten zijn voor dit jaar en de komende jaren extra bedragen uitgetrokken voor vervanging en verbetering van schoolgebouwen. Een belangrijk doel is daarbij de verduurzaming van de oudere gebouwen om daarmee de energielasten te beperken, het verblijfsklimaat te verbeteren en bij te dragen aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen.

Voor Leiden is het geldende Integraal Huisvestingsplan 2020-2032 door de gemeenteraad vastgesteld op 28 januari 2021. In 2023 heeft er een herwaardering 2023-2032 plaatsgevonden door ICS adviseurs die op 13 april 2023 aan de commissie zijn gepresenteerd. De financiële kaders blijken ruim onvoldoende. De geraamde investeringskosten stijgen van 106 miljoen naar 150 miljoen euro (exclusief gemeentelijke plankosten) mede als gevolg van prijsstijgingen van bouwmaterialen, extra m2 gymzalen en de complexiteit van de bouwprojecten.

Voor Leiderdorp is het Integraal Huisvestingsplan (IHP) door de gemeenteraad vastgesteld op 12 oktober 2020. Ook dat plan is voorbereid door ICS adviseurs. Bij de behandeling van de kadernota voor 2023-2026 is een motie aangenomen waarin het college werd opgeroepen om in aanvulling op het IHP extra middelen te reserveren voor nieuwbouw van scholen, zodat onderwijskundige en duurzaamheidsdoelstellingen maximaal kunnen worden bereikt. Naar aanleiding hiervan zijn in Leiderdorp bedragen gereserveerd voor de verduurzaming van een aantal scholen in de periode 2023-2026.

Begin 2022 heeft de Rekenkamercommissie Leiden & Leiderdorp (RKC) het onderwerp onderwijshuisvesting opgenomen in de onderzoeksagenda 2022-2023. Tijdens de fractiegesprekken in augustus-oktober 2022 bleek dat veel fracties in Leiden en Leiderdorp het een belangrijk onderwerp vinden. Dit onderwerp is ook opgenomen in de onderzoeksagenda 2023-2024. De RKC heeft besloten om het onderzoek in 2023 uit te voeren.

Doel van het onderzoek

De RKC wil – voor beide gemeenten – inzicht krijgen in de kwaliteit van de bestaande schoolgebouwen, in de ruimtebehoefte van het onderwijs in de komende jaren en hoe beide gemeenten zorgen voor een kwantitatief en kwalitatief voldoende aanbod van onderwijshuisvesting. Meer specifiek willen we nagaan of de meerjarenprogramma's en de geraamde financiële middelen in komende jaren toereikend zijn om te voldoen aan de kwalitatieve eisen die eraan moeten worden gesteld en aan de kwantitatieve behoeften.

Onderzoeksvragen

De vier hoofdvragen zijn:

1. In hoeverre voldoen de schoolgebouwen in Leiden en Leiderdorp aan de eisen en gebruikerswensen met betrekking tot onder andere het binnenklimaat en de duurzaamheid?
2. Hoe ziet de te verwachten toekomstige ruimtebehoefte van het onderwijs er uit in relatie tot de beschikbare ruimte?
3. Geven beide gemeenten, gegeven de verdeling van verantwoordelijkheden ten aanzien van nieuwbouw, renovatie en onderhoud tussen gemeenten en schoolbesturen, voldoende invulling aan hun verantwoordelijkheid?
4. Zijn de meerjarenprogramma's en de geraamde financiële middelen in de komende jaren toereikend om te voldoen aan de kwalitatieve eisen en de kwantitatieve behoeften?

Externe ondersteuning

Het onderzoek wordt uitgevoerd door Jelger Arnoldussen van onderzoeksbureau EIB.

Begeleiding subcommissie

Het onderzoek wordt begeleid door Maurice Dister en Rudi Turksema, beide zijn lid van de RKC.

Aanpak onderzoek

Voor de aanpak van het onderzoek door EIB verwijzen we u naar de bijlage bij deze brief.

Ambtelijke reactie op feiten

Het concept eindrapport wordt zonder conclusies en aanbevelingen via de gemeentesecretaris voorgelegd aan de ambtelijke organisatie voor schriftelijk en mondeling hoor en wederhoor.

Bestuurlijke reactie college

Voordat het rapport aan de gemeenteraden wordt aangeboden, zal een bestuurlijke reactie aan de colleges van burgemeester en wethouders worden gevraagd. De bestuurlijke reacties worden apart opgenomen in de rekenkamerbrief en worden zo nodig voorzien van een nawoord van de RKC.

Planning onderzoek

De planning is de rekenkamerbrief en het rapport in juni/juli 2024 aan de raad aan te bieden.

Contactpersoon ambtelijke organisatie

Via de gemeentesecretarissen hebben wij namen ontvangen van de contactpersonen voor dit onderzoek.

Toelichten onderzoek

De RKC informeert uw raad graag optimaal over de werkzaamheden en de onderzoeken. Op 16 november geven wij een presentatie over de onderzoeksopzet tijdens de commissie O&S van Leiden. En op 27 november geven wij deze presentatie tijdens de informatie avond van Leiderdorp.

Tot slot

Als u naar aanleiding van deze brief vragen of opmerkingen heeft dan vernemen wij dat graag. U kunt hierover contact opnemen met de secretaris van de RKC, Esther Loozen, bereikbaar via telefoonnummer 06 - 434 86 720 en rekenkamer@leiden.nl.

Hoogachtend,

Hans van Egdom, voorzitter
Rekenkamercommissie Leiden & Leiderdorp

Bijlage: Onderzoeksopzet Onderwijshuisvesting